

Titulació	Tipus	Curs
2500241 Arqueologia	OB	3
2500501 Història	OT	4

Professor/a de contacte

Nom: Ferran Esquilache Marti

Correu electrònic: ferran.esquilache@uab.cat

Equip docent

Helena Kirchner Granell

Josep Maria Vila Carabasa

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Lectura en anglès. Maneig d'eines informàtiques de dibuix.

Objectius

- Conèixer l'estat de la qüestió dels estudis arqueològics sobre les pràctiques agràries medievals.
- Relacionar les recerques arqueològiques amb les grans qüestions historiogràfiques sobre les pràctiques agràries i les pagesies medievals i preindustrials, en general.
- Conèixer les característiques generals de les agricultures medievals i els registres arqueològics i textuals que les fan recognoscibles.
- Familiaritzar-se amb les tècniques pròpies de l'estudi dels espais agraris, específicament d'època medieval.

Competències

- Arqueologia
 - Fer i dirigir treballs propis de l'arqueologia de camp: excavació i prospecció.

- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Utilitzar els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi en arqueologia.

Història

- Aplicar mètodes i tècniques propis d'altres ciències socials.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar les relacions espacials a diferents escales territorials a través de les relacions entre natura i societat a través de la dimensió temporal.
2. Aplicar les tècniques i els instruments d'anàlisi adequats als casos d'estudi.
3. Aplicar les tècniques i els instruments d'anàlisi adequats per als casos d'estudi.
4. Aplicar protocols d'execució dels treballs de camp i recollida de mostres.
5. Aplicar tant els coneixements com la capacitat d'anàlisi a la resolució de problemes relatius al camp d'estudi propi.
6. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
7. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa. Saber utilitzar de manera experta les possibilitats d'Internet.
8. Combinar recursos tècnics procedents de disciplines afins.
9. Concebre i utilitzar representacions cartogràfiques de fenòmens reals.
10. Descriure les principals característiques tipològiques dels centres urbans de l'antiguitat grecoromana
11. Dominar les tècniques i els recursos instrumentals propis de l'anàlisi de laboratori arqueològic.
12. Dominar les tècniques i els recursos instrumentals propis de l'excavació i la prospecció arqueològiques.
13. Elaborar documents gràfics convencionals: planimetria, topografia, cartografia, dibuix il·lustratiu.
14. Elaborar mapes a partir de dades cartogràfiques digitals mitjançant els coneixements tècnics de compilació, simbolització i disseny cartogràfic.
15. Establir protocols de recerca per a projectes de recerca originals.
16. Exercitar les diferents formes d'adquisició i gestió de la informació espacial georeferenciada com un instrument d'inventari, d'anàlisi i d'interpretació del territori i de la comunicació de les observacions i del coneixement espacial mitjançant mapes i imatges d'observació de la Terra.
17. Identificar els conceptes teòrics que fonamenten les operacions tècniques.
18. Identificar les solucions tècniques adequades per a les necessitats pràctiques que cal resoldre.
19. Interpretar els resultats procedents de l'arqueologia de camp inserint-los en el context històric.

20. Interpretar mapes i extreure'n coneixement sobre les relacions espacials i la incidència en els processos materials i culturals de les societats.
21. Obtenir i organitzar les dades adequades per a cada necessitat pràctica que calgui resoldre.
22. Prendre dades al camp amb alguns dels instruments de mesura bàsics (GPS, estació total).
23. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
24. Produir i organitzar dades cartogràfiques per resoldre necessitats de cartografia en arqueologia.
25. Realitzar documents gràfics convencionals: planimetria, topografia, cartografia, dibuix il·lustratiu.
26. Reconèixer i posar en pràctica les habilitats per treballar en equip següents: compromís amb l'equip, hàbit de col·laboració, capacitat per incorporar-se a la resolució de problemes.
27. Reconèixer i posar en pràctica les habilitats per treballar en equip següents: compromís amb l'equip, hàbit de col·laboració, capacitat per incorporar-se a la resolució de problemes.
28. Reconèixer la importància de controlar la qualitat dels resultats del treball i de la seva presentació.
29. Reflexionar sobre el treball propi i el de l'entorn immediat amb intenció de millorar-los de manera continuada.
30. Transmetre els resultats de la recerca arqueològica i comunicar conclusions, de manera clara, tant oralment com per escrit, a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
31. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació de la disciplina.
32. Utilitzar programes de sistemes d'informació geogràfica per elaborar i transformar dades cartogràfiques digitals i per elaborar mapes.
33. Utilitzar tant eines informàtiques bàsiques (per exemple, processadors de textos o bases de dades) com programes especialitzats necessaris en la pràctica professional de l'arqueologia.
34. Utilitzar tant eines informàtiques bàsiques (per exemple, processadors de textos o bases de dades) com programes especialitzats necessaris en la pràctica professional.

Continguts

Teoria

1. Introducció: Per què una arqueologia agrària de les societats medievals?
2. Pagesos i pràctiques agràries a l'alta edat mitjana i en les societats feudals
3. Pagesos y espais agraris d'al-Andalus
4. L'impacte de les conquestes feudals

Pràctiques d'aula

Elaboració d'un projecte de recerca arqueològic sobre espais i pràctiques agràries medievals

Pràctiques de camp

Realització d'una activitat de camp i del corresponent informe

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques; sessions pràctiques i seminaris	40,5	1,62	1, 3, 4, 5, 8, 10, 11, 12, 15, 17, 19, 28, 31, 34

Tipus: Supervisades

Tutories d'orientació per a la confecció dels treballs	25	1	2, 3, 8, 9, 11, 12, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31
--	----	---	--

Tipus: Autònomes

Estudi personal; preparació presentacions orals i treballs escrits; seguiment de treballs; informes de les pràctiques de camp	75	3	2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34
---	----	---	--

Dirigides: classes teòriques i pràctiques

Supervisades: plantejament i resolució d'exercicis pràctics; realització de les pràctiques de camp.

Autònomes: llegir i interpretar estudis arqueològics sobre pràctiques i espais agraris; desenvolupar la capacitat d'anàlisi i de síntesi; comunicar oralment i per escrit; fer exercicis teòrics i pràctics.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Informe pràctiques de camp	20%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 22, 23, 24, 25, 29, 30, 31, 32, 33, 34
Un exercici pràctic (PAUL)	30%	5	0,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 34
Una prova escrita (teoria)	50%	1,5	0,06	1, 2, 3, 5, 8, 10, 11, 12, 17, 19, 20, 30, 31

1. Teoria: Una prova escrita dividida en dos exàmens parcials --> 50% de la nota final (25% cada examen)

2. PAUL: Un exercici pràctic --> 30% de la nota final

3. PCAM: Un informe de les pràctiques de camp --> 20% de la nota final

La nota final mínima per aprovar l'assignatura és 5. Només podran fer mitjana per a la nota final les notes iguals o superiors a 4 en cada prova o exercici avaluable. Una nota inferior comportarà anar a recuperació, o suspendre l'assignatura si no s'arriba a 4 en la recuperació. Les proves o exercicis avaluables amb una nota inferior a 3 no es podran recuperar i l'assignatura estarà suspesa directament.

L'estudiant que no realitzi tots els exàmens d'avaluació programats o no es presenti a activitats d'avaluació obligatòria per un valor mínim corresponent a un 60% de la nota final serà qualificat amb un "No Avaluable", i no es podrà presentar a la recuperació.

Les pràctiques de camp no es podran recuperar.

En cas que es realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'una prova o exercici d'avaluació la nota serà un 0, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en les proves o exercicis d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En el moment de realització de cada activitat d'avaluació, s'informarà l'alumnat del procediment i la data de revisió de les qualificacions.

Aquesta assignatura no preveu el sistema d'avaluació única.

Bibliografia

Ballesteros Arias, P.; Kirchner, H.; Eiroa, J.; Fernández Mier, M.; Ortega Ortega, J.; Quirós Castillo, J.A.; Retamero, F.; Sitjes, E.; Torró, J.; Vigil-Escalera Guirado, A. 2010, "Por una arqueología agraria de las sociedades medievales hispánicas. Propuesta de un protocolo de investigación". En H. Kirchner (ed.) *Por una arqueología agraria: perspectivas de investigación sobre espacios de cultivo en las sociedades medievales hispánicas*. Archeopress, Oxford. 2010, p. 185-202

Baydal, Vicent, Esquilache, Ferran, eds. (2023), *La herencia reconstruida. Crecimiento agrario y transformaciones del paisaje tras las conquistas de al-Andalus (siglos XII-XVI)*, Universitat Jaume I, Castelló de la Plana.

Esquilache, Ferran (2021) "[Més enllà de la 'revolució verda'. El paper dels cultius en la formació de l'agrosistema andalusí](#)", E. Vicedo-Rius (ed.), *Cultius, especialització i mercats*, Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, 2021, 21-48.

-Fernández Mier, Margarita (2018) "De la Arqueología del paisaje a la Arqueología Agraria". Juan Antonio Quirós Ed. Treinta años de arqueología medieval en España. Oxford: Archaeopress, 2018: 225-270.

-Kirchner, Helena (2020) "Arqueología del campesinado en época alto medieval. Reflexiones y propuestas". *Imago Temporis Medium Aevum* 14: 462-497

-Miret Mestre, Josep (2008) "L'experimentació sobre sitges tradicionals. Aportacions de l'arqueologia i l'agronomia". *Revista d'Arqueologia de Ponent*, núm.18, p. 217-240

-Quirós, J.A. ed. (2016) *Social complexity in Early Medieval rural communities. The North-Western Iberia*. Archaeopress, Oxford

-Torró, Josep, Enric Guinot, eds (2012) *Hidráulica agraria y sociedad feudal. Prácticas, técnicas, espacios*, PUV, València.

-Torró, Josep, Enric Guinot, eds (2018), *Trigo y ovejas. El impacto de las conquistas en los paisajes andalusíes (siglos XI-XVI)*, PUV, València.

-Vigil, Alfonso et al (2013), *Horrea, barns and silos. Storage and incomes in Early Medieval Europe*. Bilbao. (Documentos de Arqueología Medieval, 5).

Programari

*

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(PCAM) Pràctiques de camp	11	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(PCAM) Pràctiques de camp	12	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(PCAM) Pràctiques de camp	13	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt

PROVISIONAL